

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Маммадова А.А., магістрант 2 року підготовки

Науковий керівник: к.е.н., доц. Бреус С.В.

Київський національний університет технологій та дизайну

Якість вищої освіти, а відтак і рівень економічної безпеки ВНЗ залежить загалом від збільшення обсягу фінансових ресурсів та ефективного розвитку інтелектуального потенціалу науково-педагогічного персоналу, що в перспективі сприятиме підвищенню рівня підготовки фахівців, які можуть скласти конкуренцію на вітчизняних та міжнародних ринках праці, підвищенню рейтингових позицій вищих навчальних закладів у вітчизняних та міжнародних рейтингах ВНЗ, забезпеченню їх економічної безпеки та економічної безпеки в цілому.

Сутність економічної безпеки виходить із загальної характеристики економічної безпеки як стану захищеності та розглядається у наукових працях багатьох авторів. Зокрема В. Коврегін зазначає, що «під економічною безпекою ВНЗ розуміється економічна захищеність закладу освіти та інтересів його учасників від зовнішніх і внутрішніх загроз, що дозволяє надійно зберегти й ефективно використовувати для виконання своєї місії свій економічний потенціал» [1]. Таким чином ВНЗ виконує функції як суб'єкта економіки та як елемента системи. В. Коврегін пропонує розуміти «під місією ВНЗ можливість задоволення потреб населення (фізичних осіб), а також підприємств і організацій (юридичних осіб) в освітніх послугах і дослідженнях за допомогою створення й реалізації інтелектуальної продукції» [1]. У результаті, належний рівень економічної безпеки ВНЗ буде досягнутий, коли будуть забезпечені потреби економіки, вимоги ринку праці та роботодавців.

Враховуючи зазначене слід відмітити, що за сучасного стану вищої освіти та рівня платоспроможності населення, значну роль у забезпечення економічної безпеки ВНЗ відіграє державна підтримка вишів, так як вони функціонують в умовах ризику та невизначеності і як суб'єкти господарювання залежать від кон'юнктури на вітчизняному та міжнародних ринках праці.

За кількісними ознаками (ступенем охоплення населення вищою освітою Україна посідає 10-12 місце у світі, серед молоді віком 20-26 років – 79 % населення здобувають вищу освіту, з них 60% – за рахунок коштів бюджету, 20% – за власні кошти) держава ще може скласти конкуренцію провідним країнам світу. За цими даними основне інвестування у сферу вищої освіти відбувається за державні кошти, при цьому за якісними складовими вітчизняна вища освіта знаходиться на низькому рівні (зокрема, за «інженерною освітою» – «в п'ятому десятку, а за бізнес-освітою – в кінці першої сотні» [2].

При цьому згідно даних Всесвітнього економічного форуму за критерієм «вища освіта і професійна підготовка» Україна займала у 2015-2016 серед 140 країн 34-е місце, у 2016-2017 роках серед 138 країн 33-е, у 2017-2018 роках серед 137 країн – 35-е місце відповідно, а за критерієм «відповідність бізнесу сучасним вимогам» протягом зазначеного періоду займала такі місця (91-е у 2015-2016 роках, 98-е – у 2016-2017 роках, 90-е місце відповідно – у 2017-2018 роках) [3].

Загалом можна зазначити, що головну загрозу функціонуванню ВНЗ, яка породжується впливом чинників зовнішнього та внутрішнього середовища становить недостатня відповідність рівня підготовки фахівців з вищою освітою потребам економіки, вимогам ринку праці та роботодавців.

До основних причин, що сприяють посиленню невідповідності рівня підготовки фахівців та зниженню рівня їх конкурентоспроможності на ринку праці слід віднести такі:

1. Наявність великої кількості навчальних дисциплін, серед яких не всі сприяють формуванню майбутнього фахівця як особистості за спеціальністю, за якою здійснюється їх підготовка, що сприяє в загальному підсумку розпорощенню часу на вивчення «загальних»

дисциплін та зниженню рівня концентрації майбутніх фахівців на вивченні профільних дисциплін.

2. Практична відсутність стимулів у вигляді заробітної плати науково-педагогічних працівників задля підвищення якості викладання навчальних дисциплін, при цьому враховуючи рівень середньої заробітної плати в державі в фінансовому та реальному секторах економіки.

3. Значне навантаження за всіма видами робіт, що може призвести до погіршення якості викладання, чи збільшення плинності кваліфікованих кадрів, заміщення яких не завжди сприяє підвищенню якості викладання дисциплін.

4. Низький рівень матеріально-технічної бази вищих навчальних, що не завжди дає змогу забезпечити підготовку фахівців належної якості, особливо, що стосується технічних спеціальностей.

5. Низький рівень платоспроможності населення, що спонукає до нарощування міграційних процесів (як серед абітурієнтів та випускників, так і вчених ВНЗ) у великі промислово-розвинуті міста, де існує більше можливостей для їх майбутнього працевлаштування, при цьому знижуючи інтелектуальний потенціал регіонів, а у результаті – промисловий, що призводить до нарощування негативних тенденцій відтоку населення та руйнації промислових комплексів.

Зважаючи на вищезазначене слід зауважити, що для ефективного відтворення ресурсів для праці, враховуючи особливості розвитку тих, чи інших територій доцільним вбачається реалізація програм міжнародної бізнес-інтеграції та академічної мобільності, розробка спеціальних програм розвитку сільського господарства, створення підприємств, інноваційних структур, реалізація проектів розвитку регіонів різних типів, видів та масштабів.

В цілому практична реалізація зазначеного сприяла б залученню абітурієнтів у виші на спеціальності, які є затребувані на регіональних ринках праці, підвищенню ефективності використання та розвитку економічного потенціалу регіонів, підвищенню концентрації кваліфікованих кадрів у регіонах, зниженню міграційних процесів як в середині країни, так і за її межами, підвищенню ефективності функціонування ВНЗ, а у результаті – рівня економічної безпеки вищих навчальних закладів.

Література

1. Коврегін В.В. Механізми забезпечення економічної безпеки вищих навчальних закладів / В.В. Коврегін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2015-4/doc/1/04.pdf>.

2. 79% українців отримує вищу освіту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vgolos.com.ua/news/ukraina_v_liderah_za_stupenem_ohoplennya_naselennya_vyshchouyu_osvitoyu_275476.html.

3. Позиція України в рейтингу країн світу за Індексом глобальної конкурентоспроможності 2017-2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analitika/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-2>.

УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВИЩА ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Несенданк О.І. студент 2 курсу магістратури

Науковий керівник: доц. Гриценко М.П.

Бердянський державний педагогічний університет

Сталий розвиток у будь якій країні світу є стратегічним напрямом прогресу суспільства підвищення конкурентоспроможності, зміцнення позицій як на місцевих ринках, так і на міжнародних ринках, наближення якості життя до рівня економічно-розвинених